

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De SS. martyribus, Amphiano (seu Appiano) & Aedesio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

dere in loco memorato. Itaque magno timore correpta, cum ingenti humilitate ad idem viri Dei oratorium reuertuntur, ibique omni fastu & elatione compressa, tandiu cum lacrymis prostrata rogant veniam contemptus sui, donec miserante Domino, sanitas filiae restituta est.

Corpus S.
Vualerici
immobi-
le.

Accidit autem, vt ex sancti viri cœnobio monachi discedere compellerentur. Cumque id fratres deseruissent, S. Bernardus Episcopus B. Vualerici sacrum corpus ad suam Ambianensem ciuitatem transferre nitentur. Verum vbi facta oratione corpus effo- di iussit, nihil potuit proficere. Tum ille, Oremus, inquit, Dominum. vereor enim, ne si minus propositi nostri effectum habituri. Orant igitur attentius, & bis terque admouent manus sacro corpori è terra leuando, sed illud prorsus sentiunt immobile. Sicut enim viuens eam solitudinem sanctus Vualericus dilexerat, ita visus est & defunctus ab ea nolle auelli. Decreuerat enim præpotens Deus, vt Blitmundus, quem vir Dei, vt supra dictum est, curauerat, qui tum in Bobiensi monasterio sub Attala Abbate regulariter viuebat, & ab eodem crebro postulabat, vt ei faceret potestatem eundi ad eum locum, in quo B. Vualericus cõditus esset, opportuno tempore monasterium instauraret. Perseuerante enim Blitmundo in prece, B. Attala in morbum difficile incidit: & cum die quodam iret ad ecclesiam, imbecillia membra eius Blitmundus sustentabat: ad quem sic ait Abbas Attala: Fili mi, quod crebro à me petijisti, id tibi modò permissum esto. Ille verò non satis intelligens, quid sibi veller, ait ad eum: Quò me iubes ire pater? Sanctus Attala respondit: Ad locum S. Vualerici, vt sæpè postulasti, habes proficisci licentiam: Video enim illum in immensa claritate. Paulo post S. Attala migravit ad Dominum, & Blitmundus in Galliam veniens, locum S. Vualerici, fretus ope Clotarij regis & Ambianensis episcopi, egregie instaurauit, eique aliquandiu Abbas cum multa laude præfuit: vbi Dominus vsque in præsens multa largiter beneficia meritis & intercessio- ne fidelis serui sui Vualerici: qui viuit & regnat Deus trinus & vnus per infinita secula seculorum, Amen.

Blitmun-
dus Ab-
bas.

EGREGIVM MARTYRIVM S. AMPHIANI, QVEM ALII APPHIANVM VOCANT, ITEM QVE AEDE

si fratris eius, autore Eusebio Casareensi Eccles. Historiæ lib. 8. cap. 14.

& 15. interprete doctiss. viro Ioanne Christophorsono,

Angliæ Episcopo.

2. Aprilis.
teste Euse-
bio: sed La-
tina Marty-
rologia ha-
bent. 5. A-
prilis.

Castissima
S. Apphia-
ni adole-
scentia.

Aximinus Cæsar, qui suis ipsius viribus ac manu imperium occupauerat, perspicua odij & impietatis erga Deum animo suo tanquam naturaliter insita & innata, indicia omnibus commostrans, persecutionem magis generalem, quam superiores Imperatores, contra nos instituit. Proinde cum perturbatio & confusio non exigua illa quidem omnibus impendèret, & alij in alia loca essent dispersi, seduloque periculum euitare studerent, & grauis commotio vbiq̃ passim peruaderet: quæ orationis & dicendi facultas, ad diuinum amorem & libertatem, in fidei in Deum confes- sione beati martyris Apphiani dignè explicandam satis idonea reperitur? Qui quidem in festo, quo gentiles Hecata sacrificare solent, omnibus Cæsareæ ciuibus admirabile suæ in Deum solum pietatis exemplar proposuit contemplandum: neque tamen adhuc vigesimum ætatis suæ annum egit. Qui primùm Beryti, quò liberalibus humanioris literaturæ disciplinis eruditur, (quippe fuit parentibus, qui mundi diuitijs affarim circumfluebant, ortus) longo tempore commoratus, incredibile dictum est, quo pacto in tali tamque vitiosa & corrupta ciuitate, iuuenilium cupiditatum impetus penitus deuicerit, & neque præ ætatis flore, quo iam corpus viguit, neque præ familiaritate & necessitudine adolescentulorum, quibus scum vixit, mores deprauatos combiberit: sed temperantiam amplexatus, modestè, sobriè, & piè secundum eam religionem, quæ est Christianorum propria, vitam traduxerit institueritque. Quòd si patriæ illius mentionem facere oporteat, & illam ob istum generosum pietatis athletam ex ea editum ornare, hoc planè efficiemus, nec

DE S. APPHIANO MARTYRE.

435

nec immeritò. Si quis igitur Pagas Lyciæ non obscuram sanè ciuitatem nouit, indè hic adolefcens ortus erat: qui post reditum à schola & institutione, qua fuisset apud Berytum educatus, patre illius iam principatum totius patriæ occupante, vitæ consuetudinem, qua cum patre & alijs cognatis utebatur, propterea quòd illi animum nequaquam inducerent, vt secundùm pietatis instituta vitam degerent, ferre non poterat: sed tanquam diuino spiritu correptus, & naturali quodam, immò cælesti & verò sapientiæ amore inflammatus, altiora animo complexus, quàm quæ falsa & umbratilis mundi gloria fert, blandis corporis lenocinijs repudiatis, clam amicis & familiaribus suis aufugit: & nequaquam sumptuum, qui ipsi ad vitam necessariò suppetere deberent, vllam curam habens, propter spem & fidè in Deum, fuit à diuino spiritu ad vrbe Cæsaream tanquam manu deductus: in qua martyrij corona, quæ est merces pietatis, ei præparata fuit.

Dum erat nobiscum vnà, ex sacris literis, exiguo illo temporis spatio, quo vixit, tantum percepit fructus, quantum à quoquam percipi poterat: & disciplina ad piè vitam dum aptissima seipsum exercens, attentissimè viam ad mortem muniuit. Quinetiam qualem vitæ exitum declarârit, quis est, qui in eum intuenso non obstupesceret? Aut quotusquisque rursus est, qui eius animi fidentiam, liberam mentis celsitatem, constantiam, & maximè omnium fiduciam & conatum ipsum, in quibus argumenta verè in Deum pietatis & feruentis spiritus, qui planè supra hominem putandus est, perspicuè apparuerunt, non fama & auditione affectus, optimo iure admiraretur? Nam cum tertio anno persecutionis nostræ, regnante Maximino, secundus in nos ciceretur tumultus, & tyranni literæ tum primùm ad Vrbanum perlatae essent, vt omnes cuiusq; generis & ætatis (magistratibus in quaque ciuitate omni cura ac studio in eam rem incumbentibus) dijs eorum immolarent, & præcones per totam vrbe Cæsaream viros cum vxoribus & liberis ad idolorum delubra ex edicto præsidis conuocarent, & tribuni item quemque ex scripto nominatim appellarent (vnde omnia loca inexplicabilibus miseriarum fluctibus redundabant) iste, quem dixi, Apphianus, nemine, quid esset facturus ei, confesio, clam nobis qui in ædibus cum illo eramus, clam etiam vniuersa præsidis cohorte, fidenti animo ad Vrbanum iam sacrificantem accedit, atq; audacter & absq; formidine eius dextram præhendens, extemplò ab immolando coërcuit, prudenterq; admodum & grauiter eum diuina quadam animi confessione & alacritate ab errore desistere hortatus est: nam parum rectum esse, vt vno & solo verò Deo relicto, idolis & dæmonibus hostias offerret. Istud planè, vt videtur, adolefcentulus aggressus est, diuina vi & potentia ipsum ad hanc rem impellente, & per facinus ab illo admissum penè in aures omnium inclamante: tantum abesse, vt Christiani, qui hoc nomen verè usurpant à pietate in Deum omnium authorem, qua semel sunt imbuti, ab ducantur, vt non modò minas, terrores, & omnia suppliciorum genera, quæ eosdè sequi solent, strenuè superent: sed deinceps etiam magis fidenter loqui, & lingua ingenua, ac neutiquàm metu hesitanti, fidem liberè confiteri, & si fieri posset, etiam persecutores ipsos & carnifices ab ignorationis cæcitate auocare, & ad vnum solum Deum agnoscendum impellere audeant. Hac igitur de causa iste, de quo instituitur oratio, confessum (quod verisimilè erat homini in tali facinore depræhensò euenturum) à præfecti stipatoribus, tanquam agrestibus belluis in eum furentibus, dilaniatus & infinitis plagis toto corpore, quas fortissimè sustinebat, ex cruciatus, ad tempus in carcerem concluditur. In quo vnum diem noctemq; vtroque pede compedibus, ad cruciatum paratis, longè à se multò distèto diuè xatus, postridie ad iudicem educitur. Ac simulatq; compellebatur ad sacrificandum, resistit, & summam animi tolerantiam ad arunas horrendosq; dolores ferendos monstrauit: adeò, vt carnifices latera eius non semel atque iterum, sed sæpius ad ossa vsque & intima viscera dilacerare, plagas & verbera in os & cervicem infligere pergerent, vti vultus eius verberum vibicibus intumescens, ab ijs, qui illum probe & accuratè antè de facie nouissent, ne agnosci quidem amplius posset.

Verùm cum ne huic quidem dolorum cumulo vlla ex parte succuberet, tortores ex mandato præsidis, pedes lino tincto, oleo eoq; incenso obuolentes, afflictarunt. Vnde quantos & quàm graues dolores beatus ille exhaustis, mihi videtur non posse dicendo exprimi. Peruasit enim per carnes illius, easq; absumpsit, & in ossiū penetrauit medullas vsque adeò, vt totius corporis humor, instar ceræ tabefactus, liquefceret, destillaretq;: Caterùm ne in his quidè cruciatibus demisit animum, sic vt iam aduersarij & carnifices incredibili eius tolerantia, quæ cõmunem hominis naturā longè superauit,

Pagas, patria Apphiana.

Fugit patres, & uenit Cæsaream, ubi à Pamphilo martyre sacris literis est eruditus.

Apphianus fortitudo egregia.

Germana Christianorum virtus.

Apphianus dicitur cruciatus.

Suaplicium immane.

ferè defessi essent: vndè rursus in vincula compingitur. Tridnò pòst ad iudicem denuò productus, & eandem pietatis confessionem liberè exprimens, licèt iam deinceps propè mortuus esset, maris tamen fluctibus submergendus traditur. Miraculum autem quod statim pòst est consecutum, si à nobis commemoretur, verisimile est nullam fidè habiturum, apud eos præsertim, qui eadem oculis minimè ipsi conspexerunt. At licèt homines vix fidem illi adhibuitos satis intelligamus, ratio tamen non patitur, quin omninò rem, vt gesta est, scriptis prodamus: quippe cum omnes (verè dixerim) qui Cæsaream incolunt, eiusdem testes habere videamur: nulla enim ætas Cæsareensium ab isto admirabili spectaculo absuit. Simul atquè igitur sanctissimum illum & beatissimum Christi martyrem medio mari, vt illis videbatur, in profundissimos vortices coniecerant, ex improuisò tanta procella, non vísata illa quidem, tanta etiam turbatio, nò per mare solum, sed per vniuersam continentem se diffundebat, vt cum terra, tum tota ciuitas eius impetu & violentia concuteretur: atq; vnà cum isto mirando & repentino terræmotu ipsum mare martyris cadauer, vtpotè tam sacrum pondus sustinere non valens, ante portas ciuitatis eijceret. Eiusmodi igitur sunt res gestæ sancti Apphiani, qui die Parasceues, hoc est, secundo die mensis Xanthici, id est, ad quartum Nonas Aprilis, martyrio occubuit.

Cap. 15.
Vlpianus
martyr.

Eodem tempore, iisdemque ferè diebus, in ciuitate Tyriorum adolescens, nomine Vlpianus, post acerbissimas plagas & verbera grauissima, in pellem bubulam, iam nuper extractam, cum cane & aspide inuolutus, præceps in mare deijcitur. Quapropter videtur mihi meritò post res Apphiani, in martyrio gestas, in sermone nostro recensendus. Non longo tempore post Aedesius, non solum Apphiani secundum Deum, sed etiam secundum sanguinis coniunctionem ex patre germanus frater, germana ferè & similia cum illo tormenta perpeffus, post infinitas fidei confessiones, post diuturnas vinculorum afflictationes, post latam à præside sententiã, qua ad metalla in Palæstina erat damnatus, post vitæ rationem, quam pallio vestitus more philosophi (etenim plus politioris eruditionis, plusque cognitionis in philosophia fuerat, quam frater, adeptus) sanctissimè traduxerat, tandem cum iudicem in vrbe Alexandria sententiam de Christianis pronunciantem videret, & plus æquo in eos furentem (quippe viros interdum graues & modestos varijs ignominia notis affecit, interdum & mulieres summa continentia, & virgines, quæ sua sponte Dei cultui se consecrauerant, ad turpem ipsarum contumeliam lenonibus tradidit) idem cum fratre aggressus est. Et quoniam illa facinora intoleranda ei videbantur, fidenti & erecta animi magnitudine accedens ad iudicem, turpitudinis & ignominia, quam cum verbis, tum rebus ipsis præstitisset, eum coram coarguit. Vndè varijs tormentorum cruciatibus diuexatus (quæ quidem constanter & sedatè admodum pertulit) ad extremum fuit in mare proiectus, & eundem cum fratre exitum consecutus.

Aedesius
hic etiam
Pamphili
martyris
fuit dilecti-
pulus.

Is iudex
Hierocles
fuit totius
Aegypti
admirator.

VITA S. NICETII LVGDVNENSIS EPISCOPI,
AVTHORE GREGORIO TVRONENSI, CAP. VIII.
in Vitis Patrum.

Aprilis. 2.

Ierem. 1.

Math. 25.

Rom. 8.

Gen. 17.
Luc. 1.

Præsentia diuinæ bonum, quòd plerunquè regno suo prouideat quos adsciscat, ipsa sæpius sacrae lectionis testantur oracula, sicut ad Ieremiam eximium vatem celestis oris mystica deferuntur eloquia, dicentis: Prius quam te formarem in vtero, noui te: & antè, quam exires de vulua, sanctificauit te. Et ipse Dominus vtriusque conditor Testamenti, illis, quos largitio hilaris agnino decoratos vellere suis locat à dextris, quid ait? Venite benedicti patris mei, percipite præparatum vobis regnum à constitutione mundi. Sed & illud vas electionis beatus Apostolus: Quos, inquit, præsciuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui. Nam & de Isaac Iohanneque, qualiter nacerentur vel quid agerent, & nomen & opus prædixit & meritum. Sic & nunc de B. Nicetio ipsa illa prisca miseratio pietatis, quæ immerita dicitur, non nata sanctificat, & omnia prius, quam gignantur, & disponit & ordinat, qua-
liter